

Co warto wiedzieć, zanim podejmie się decyzję o zrobieniu testu na HIV?

- Co to jest „test na HIV”?
- Jak wykonywany jest test na HIV?
- Jak długo czeka się na wynik testu?
- Co oznacza ujemny wynik testu?
- Co oznacza dodatni wynik testu?
- Kto powinien zrobić sobie test?
- Gdzie najlepiej zrobić test?
- Jak odbiera się wynik testu?

Zakażenie HIV rozpoznać można tylko po wykonaniu testu w kierunku HIV.

Co to jest test na HIV?

Ten test nie wykrywa samego wirusa HIV, nie wykrywa też AIDS .

Test wykrywa przeciwciała skierowane przeciwko wirusowi, produkowane przez układ odpornościowy człowieka zakażonego HIV. Wyprodukowanie przeciwciał w takiej ilości, by mogły być zauważone przez test wymaga czasu (ten czas nazywany jest okienkiem serologicznym).

We wszystkich laboratoriach wykonywane są tak zwane testy przesiewowe.

(...) W ramach laboratoryjnej diagnostyki zakażenia HIV zaleca się stosowanie testów serologicznych tzw. IV generacji, które umożliwiają wykrycie antygeny p24 HIV (typowo po 2 tygodniach od zakażenia) oraz przeciwciał anty-HIV 1/2 (po 4-12 tygodniach od zakażenia).

Obecnie nie zaleca się stosowania w laboratoryjnych badaniach przesiewowych testów tzw. III generacji (z wyjątkiem tzw. szybkich testów), bowiem pozwalają one na wykrycie jedynie przeciwciał anty-HIV 1/2 (okno diagnostyczne 12 tygodni).

Ujemny wynik testu przesiewowego IV generacji pozwala zakończyć diagnostykę po 6 tygodniach od ekspozycji.¹

Jak wykonywany jest test na HIV?

Wykonanie testu wymaga pobrania niewielkiej próbki krwi. Na ogół nakłuwa się żyłę w zgięciu łokciowym. Nie trzeba być przed tym na czczo.

W Polsce do pobierania krwi używa się zawsze sterylnych, jednorazowych igieł i strzykawek.

Jak długo czeka się na wynik testu?

W zależności od tego, gdzie wykonuje się test, czas oczekiwania na wynik to jeden do kilku dni. Jeżeli wynik testu przesiewowego okaże się dodatni, wówczas konieczne będzie wysłanie krwi do laboratorium wykonującego testy potwierdzające zakażenie, to znaczy testy Western blot, co może się wiązać z dłuższym oczekiwaniem na wynik.

¹ Zasady opieki nad osobami zakażonymi HIV. Zalecenia Polskiego Towarzystwa Naukowego AIDS2022, s. 11
https://www.ptnaids.pl/images/pliki/zalecenia_2022_internet_OK.pdf; dostęp 10.11.2022

Co oznacza wynik ujemny testu?

Wynik ujemny (negatywny) testu przesiewowego oznacza, iż w badanej krwi nie znaleziono przeciwciał przeciwko wirusowi HIV. Jeśli przez 6 tygodni poprzedzających wykonanie testu nie było żadnych sytuacji, które mogłyby doprowadzić do zakażenia HIV (na przykład kontaktów seksualnych z osobami, które nie robiły sobie testu i nie wiedzą, czy są zakażone, używania wspólnie z innymi sprzętu do iniekcji) wynik ujemny oznacza, iż badany pacjent/pacjentka nie jest zakażona/y HIV. Ale nie musi tak być do końca życia. Wszystko zależy od tego, jak wiele będzie się wiedzieć o możliwościach zapobiegania zakażeniu i używania tych wiadomości w życiu.

Co oznacza dodatni wynik testu?

Dodatni (pozytywny) wynik testu przesiewowego nie jest wynikiem ostatecznym. Zdarzają się wyniki fałszywie dodatnie (np. w przypadku ciąży, choroby autoimmunologicznej, szczepienia). Dodatni wynik testu przesiewowego zawsze musi zostać potwierdzony przy pomocy testu Western blot, który wykonuje kilka specjalistycznych laboratoriów w Polsce. W tym teście także poszukuje się przeciwciał, ale skierowanych przeciwko poszczególnym antygenom wirusa. Dopiero dodatni wynik testu Western blot upoważnia do stwierdzenia, iż pacjent jest zakażony HIV.

Kto powinien zrobić sobie test?

Każdy kto:

- kiedykolwiek miał kontakt seksualny:

- z przypadkową osobą/osobami,
- z osobą zakażoną HIV,
- z partnerami/partnerkami mającymi wielu partnerów seksualnych,

- miał wielu partnerów/partnerek seksualnych,

- podczas kontaktów seksualnych nie stosował prezerwatyw,

- przebył jakąś z chorób przenoszonych drogą płciową,

- kiedykolwiek miał kontakty z osobą przyjmującą narkotyki w iniekcjach,

- przyjmował narkotyki w iniekcjach i używał do iniekcji narkotyków lub innych substancji sprzętu do iniekcji, z którego korzystały inne osoby,

- wykonywał np. tatuaż lub założenie kolczyków (piercing) przy użyciu niedostatecznie wysterylizowanego sprzętu,

- stracił kiedykolwiek kontrolę nad swoim zachowaniem (pod wpływem alkoholu, narkotyków lub innych środków zmieniających świadomość).

Test powinny wykonać też kobiety planujące zajście w ciążę lub będące w ciąży, a także ich partnerzy.

Gdzie najlepiej zrobić test?

Testy na HIV można wykonać w większości laboratoriów diagnostycznych, za mniejszą lub większą odpłatnością. Nie są to testy anonimowe.

Najlepszym miejscem do zrobienia testu są punkty konsultacyjno-diagnostyczne (PKD), w których testy wykonywane są bez skierowania, bezpłatnie i anonimowo. Test wykonuje się na hasło.

W PKD, zanim zostanie pobrana krew na badanie, można się wiele dowiedzieć o rzeczywistym ryzyku zakażenia, sposobach uniknięcia zakażenia, o tym, czym tak naprawdę jest HIV i AIDS. Rozmowy przeprowadzane są przez doradców (najczęściej lekarzy lub psychologów), którzy uzyskali certyfikaty Krajowego Centrum ds. AIDS, a więc przez osoby kompetentne. Możliwe jest także zadanie dodatkowych pytań podczas odbierania wyniku. Doradcy wyjaśniają też osobom zakażonym, co mają dalej robić, gdzie zgłosić się w celu dalszej opieki zdrowotnej i ewentualnego leczenia.

Jeśli podejmie się decyzję o wykonaniu testu, a PKD nie ma w miejscu zamieszkania, warto pojechać do znajdującego się najbliżej. Nie tylko spotka się osoby profesjonalne, ale też przyjazne ludziom, nie wyrażające uprzedzeń. Zachowa się też pełną anonimowość.

Jak odbiera się wynik testu

Test odbiera się osobiście, podając hasło przyjęte przed wykonaniem testu. Nie udziela się informacji o wyniku telefonicznie lub korespondencyjnie.

Odbieranie wyniku jest okazją do wyjaśnienia wątpliwości, upewnienia się co do znaczenia wyniku. W przypadku wyniku dodatniego doradca poinformuje o dalszej drodze postępowania.

Listopad 2022